

ГАРВАРДСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ: ДОСВІД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

Вища університетська освіта в міжнародному контексті є однією з найважливіших складових системи освіти в світі, яка забезпечує фундаменталізацію та індивідуалізацію підготовки фахівців, універсальне оволодіння спеціальністю в системі неперервної освіти.

Проблема конкурентоспроможності закладів вищої освіти світу у наданні якісних освітніх послуг викликає у науковій спільноті чимало запитань і відповідей. Це пов'язується, в першу чергу, із визначенням орієнтирів і пріоритетів у створенні умов високоякісної підготовки фахівців.

Відповідно до щорічного звіту ООН конкурентоспроможність країн світу в ХХІ столітті визначатиметься кваліфікацією робочої сили, тому така країна як Японія, що претендує на світове лідерство, оголосила про готовність переходу до обов'язкової вищої освіти. Німеччина, яка створила одну з кращих освітніх систем у світі, запровадила з 2014 року безкоштовну вищу освіту.

Національна система вищої освіти України може розвиватися лише завдяки постійному оновленню освітньо-професійних програм відповідно запитам часу, розвитку науково-технічного прогресу, необхідності підготовки кадрів з метою забезпечення прогресивного розвитку країни в умовах європейської інтеграції.

У зв'язку з цим особливо цінним й цікавим для наукового обґрунтування діяльності закладів вищої освіти держав світу й України зокрема, є досвід забезпечення якості підготовки фахівців університетів світового класу, до яких по праву належать Кембриджський, Гарвардський, Єльський, Оксфордський університети.

Аналіз наукових досліджень показує, що різні аспекти розвитку вищої освіти в Україні досліджували В. Андрущенко, А. Бойко, Н. Дем'яненко, І. Дідик, О. Данилишин, М. Згуровський, С. Каленюк, В. Кремень, Н. Ничкало, А. Погрібний та ін.; специфіку становлення, розвитку і функціонування провідних класичних університетів світу вивчали А. Арендт, В. Гумбольдт, Дж. Ньюмен, Х. Ортега, М. Хайдеггер, Ф. Шеллінг, К. Ясперс та ін.

Мета нашого наукового пошуку полягає у висвітленні провідних чинників забезпечення якості підготовки фахівців у Гарвардському університеті.

Заснований в ХVІІ столітті, у 1636 році, Гарвард – перший заклад вищої освіти в США (штат Масачусетс), який вважають одним із найбільш престижних університетів світу. Він забезпечує глибоку фундаментальну і спеціальну підготовку майбутніх фахівців, постійно удосконалює інститут підвищення наукового рівня – магістратури й аспірантури.

Серед випускників університету – вісім президентів США: Дж. Адамс, Дж. Квінсі Адамс, Р. Кейс, Теод. Рузвельт, Фр. Рузвельт, Дж. Кеннеді, Дж. Буш, Б. Обама. Також в ньому навчалися президенти інших країн – С. Пін'єра (Чилі), Х. Сантос (Колумбія), А. Толедо (Перу), Ц. Елбегдорж (Монголія), Ф. Кальдерона (Мексика) та інші. Здобували освіту в університеті і члени королівських сімей, прем'єр-міністри багатьох країн, бізнесмени, найвідомішими серед яких є Б. Гейтс, М. Цукерберг і Дж. Скіллінг. Гарвардський університет підготовував 47 лауреатів Нобелівської премії [1].

Навчання в університеті відбувається в 12 коледжах за напрямками: «Мистецтво та наука», «Бізнес», «Стоматологія», «Дизайн», «Богослов'я», «Освіта», «Інженерія», «Управління», «Політологія», «Законодавство», «Медицина», «Охорона здоров'я», в яких на сьогодні здобувають освіту на рівні бакалаврату, магістратури й аспірантури більше

18 тисяч студентів й біля 10 тисяч слухачів різних курсів, інститутів та шкіл, що входять до структури університету. На ринку освітніх послуг Гарвардський університет протягом десятків десятиліть утримує світове лідерство і має бренд неперевершеної якості фахової підготовки своїх випускників.

Дослідження показує, що специфікою організації навчання в університеті є стимулювання творчості студентів за рахунок доцільного поєднання викладання навчальних дисциплін та підготовки й захисту бакалаврських та магістерських досліджень, результати яких спрямовані на практичне застосування у матеріальному й духовному виробництві країни, що визначається нами як головний чинник забезпечення якості освіти в даному закладі.

Науковий інтерес представляють вступні випробування, які починає базовий тест SAT, що включає читання, аналіз тексту, письмо й математику і який складають абітурієнти з усіх країн, які бажають отримати освіту в університетах США. Пріоритетом Гарварду є відбір здібної й обдарованої молоді, що здійснюється на основі оцінювання лексичної та граматичної якості написання есе англійською мовою на певну тематику та мотиваційного листа, у якому абітурієнт розкриває цілі навчання в даному закладі вищої освіти та виявляє особистісно-творчий потенціал.

Університет орієнтується на створення академічної спільноти, де особистості зможуть займатися науковою роботою з будь-якої академічної дисципліни. За ініціативою ректора Лоуренса Лоувелла (1909-1933) суттєвого реформування зазнали навчальні плани, які орієнтувалися на принцип вільного вибору студентом дисциплін майбутньої спеціалізації. Про зацікавленість студентів всіх факультетів у навчанні свідчить, що більшість із них (97 %) успішно закінчують університет. «Гарвардська філософія навчання полягає в тому, що освіта має бути структурованою, послідовною та забезпечувати максимальну гнучкість та індивідуальний вибір навчальних дисциплін, як і наукової спеціалізації для кожного студента» [2, с. 177]. Тому другим чинником якості підготовки фахівців є індивідуалізація освіти, урахування професійних інтересів, бажань і можливостей майбутнього фахівця.

Академічна автономія Гарвардського університету є правом навчального закладу самостійно визначати власну стратегію у сфері організації і здійснення навчання студентів, залучення їх до науково-дослідної роботи, фінансування і управління. Це дозволяє професорсько-викладацькому складу університету корегувати навчальні плани відповідно розвитку ринку праці з метою своєчасного врахування необхідності підготовки фахівців певного профілю.

У навчальному плані Гарварду є три складові: основні дисципліни, головні спеціалізовані курси та предмети за вибором, що спрямовані на реалізацію фундаментальних цілей ліберального характеру освіти. Студенту надається право обирати навчальні предмети, визначати навчальний графік, оскільки більшість з них працює вже за обраною спеціальністю за пропозицією вакансій, наданих університетом із урахуванням потреб ринку праці.

На території університетського містечка працює Центр кар'єри «Career Service», який влаштовує різні заходи для студентів і анонсує їх на своїй офіційній сторінці в інтернеті. Фахівці «Career Service» займаються підбором оплачуваних стажувань, пошуком цікавих вакансій, організацією курсів і тренінгів, а також заходів, де студенти можуть познайомитися з потенційними роботодавцями [1].

При цьому на території університету створено освітню інфраструктуру з метою забезпечення психологічно-комфортної життєдіяльності студентства: забезпечення житлом на території університету, одна з найбільших відео- та аудіотек світу, лабораторії, спортивні зали, футбольне поле, кінотеатр, театральні площадки, різноманітні кафе та ін.. Таким чином, академічна автономія Гарварду, як новий формат економічних відносин з державою, виступає третім чинником забезпечення якості освіти

студентів, що дозволяє поєднувати навчання з науково-дослідною роботою, мати високу якість обладнання наукових лабораторій, розвивати наукоємність навчальних дисциплін, а також отримувати гранти й міжнародні премії.

Вищезазначене приводить до висновку: незалежна експертиза вступу, індивідуалізація освіти, стимулювання творчості студентів в процесі навчання, свобода у виборі спеціалізації, академічна автономія закладу, якість професорсько-викладацького складу, інноваційні програми викладання, ступінь оцінки роботодавцями і попит на випускників університету визначають якість підготовки фахівців у Гарвардському університеті.

Список використаної літератури

1. Harvard University: official site [Електронний ресурс] // <https://www.harvard.edu>.
2. Шевченко Н. В. Гарвардський університет: традиція досконалості / Н.В. Шевченко // Історичний архів. – 2010. – Вип. 5. – С. 175-183.

Ольга Крохмаль

ПЕДАГОГІЧНИЙ ДОСВІД ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В ПОЛЬЩІ

Польська освіта по праву вважається однією з найкращих в Східній Європі. Вона поділена на рівні, відповідно до віку дитини та її умінь і навичок, які вона здобуває. Відтак, в Польщі є:

- дошкільна освіта (przedszkole): з 3 до 6 років
- початкова школа (szkola podstawowa): з 6-7 років
- середня школа, або ж гімназія (gimnazjum): з 13 до 16 років
- старша школа, або післягімназійна (szkola ponadgimnazjalna): з 16 до 18 років
- вища освіта: з 18 років, після закінчення післяпочаткової школи

Слід зауважити, що не всі рівні освіти в Польщі є обов'язковими: так, дошкільну освіту (дитячий садочок) і вищу освіту (університет) за бажання можна не здобувати. Основним обов'язком усіх польських дітей закінчити гімназію, однак не пізніше, ніж до закінчення 18 років життя.

Система освіти в Польщі не стоїть на місці і реформується, відповідно до викликів суспільства та вимог часу. Відтак, з грудня 2016 року почалася реформа середньої освіти в Польщі, яка potrиває до 2020 року: поступово скасовується освітній рівень «гімназія», початкова школа перетворюється в восьмирічну, після неї 4-річний ліцей чи 5-річний технікум. Разом 12 років шкільного навчання.

Отже, з 2017 року освіта в Польщі виглядає наступним чином:

- дошкільна освіта (przedszkole): з 3 до 6 років
- початкова школа (szkola podstawowa): з 6-7 років і не пізніше 18 років
- післяпочаткова школа (szkola ponadpodstawowa) - ліцеї, технікуми: з 16 до 20 років
- вища освіта: з 18 років, після закінчення післяпочаткової школи

Дошкільна освіта в Польщі може починатися у віці 3 років і тривати до 6 років. Вона не є обов'язковою. Але, слід зауважити, що останній рік в дитячому садку (коли дитині виповнюється 5 або 6 років) є обов'язковим для всіх дітей, які через рік вступають до початкової школи.

А от восьмирічна початкова школа є обов'язковою для всіх дітей і поділяється на 2 етапи: 1-3 клас і 4-8 клас